

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การประเมินโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน
THE EVALUATION MORALITY TEACHING BY MONKS PROJECT IN LAMPHUN SCHOOL,
MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY LAMPHUN BUDDHIST COLLEGE

ธีรยุทธ โพธิ์พันธ์*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ การประเมินผลโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อประเมินสภาวะด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ในโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในการการประเมินผลโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นได้แก่ การประเมินพระสอนศีลธรรมฯ โดยมีผลของการวิจัย ดังนี้ ในด้านบริบทภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีผลการประเมินภาพ รวม ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.574) ในด้านปัจจัยนำเข้าโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก โดยมีผลการประเมินภาพ รวม ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.236) ในด้านกระบวนการโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก โดยมีผลการประเมินภาพ รวม ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.671) ในด้านผลผลิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยมีผลการประเมินภาพ รวม ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.671) ในการประเมินผู้บริหารสถานศึกษา,ครูพี่เลี้ยง โดยมีผลของการวิจัย ดังนี้ ในด้านบริบทโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก โดยมีผลการประเมินภาพ รวม ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.671) ในด้านปัจจัยนำเข้าโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยมีผลการประเมินภาพ รวม ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.671) ในด้านกระบวนการโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก โดยมีผลการประเมินภาพรวม ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.671) ในด้านผลผลิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก โดยมีผลการประเมินภาพ รวม ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.671)

คำสำคัญ : การประเมินโครงการ, โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

Abstract

The objectives of this research were: the evaluation morality teaching project by monks in Lamphun School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Lamphun Buddhist College for evaluating the context condition, the input, the process and the product of morality teaching by monks project in Lamphun School, Mahachulalongkornrajavidyalaya Lamphun Buddhist College. This research was conducted by using the quantitative research and the data were collected by using questionnaire. The opinion level of the respondents in the evaluation morality teaching project by monks in Lamphun School was found that the respondents had the opinion as follows; the overall context was in the highest level ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.574), the overall input was in the high level ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.236), the process was in the high level ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.671), the product was in the moderate level ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.671). The administrators and mentors evaluation by having research result as follows: the overall context

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

was in the high level ($\bar{X}$ = ๓.๕๒, S.D. = ๐.๖๗๑), the overall input was in the moderate level ($\bar{X}$ = ๓.๕๒, S.D. = ๐.๖๗๑), the overall process was in the high ($\bar{X}$ = ๓.๕๒, S.D. = ๐.๖๗๑), and the overall product was in the high level ($\bar{X}$ = ๓.๕๒, S.D. = ๐.๖๗๑).

Keywords: Evaluation Project, Morality Teaching by Monks Project in School

บทนำ

สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านการสอนศีลธรรมในสถานศึกษา มีหน้าที่ในการวางแผน ผลิต กำกับดูแล พัฒนาและประเมินพระสอนศีลธรรม อีกทั้งยังมีหน้าที่ในการวางแผนและประสานงานกับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคุณธรรมจริยธรรมสู่เด็กและเยาวชนอย่างเป็นระบบตลอดระยะเวลา ๙ ปีที่ผ่านมา สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้จัดส่งพระภิกษุจำนวนกว่า ๑๘,๐๐๐ รูป เข้าไปสอนศีลธรรมในสถานศึกษาต่างๆทั่วประเทศ กว่า ๑๖,๐๐๐ โรงเรียน จึงได้มีโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเกิดขึ้นเพื่อมีบทบาทในการสร้างค่านิยมความคิดให้เด็กเยาวชนมีหลักศีลธรรมในการดำเนินชีวิต โดยการสอดแทรกหลักธรรมทางพุทธศาสนาอันเป็นหลักในการดำเนินชีวิตประจำวัน ผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้จากพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนอย่างเหมาะสม เพื่อให้ลดวิกฤตทางศีลธรรมและสามารถเผชิญกับวิกฤตต่างในสังคมได้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะปัญหาของเด็กและเยาวชน รัฐบาลและคณะสงฆ์จึงได้ร่วมมือกันส่งเสริมให้สถานศึกษานำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเป็นสาระการเรียนรู้ในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งสำหรับการวางแผน การเตรียมพร้อมและการพัฒนาพระสอนศีลธรรมให้มีคุณภาพตอบสนองต่อความต้องการของโรงเรียนและการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสู่เด็กและเยาวชนไทยอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งจะนำไปสู่สังคมแบบพุทธกล่าวคือ สังคมมีความสงบสุข ประชาชนดำรงตนอย่างมีสัมมาอาชีวะ มีคุณธรรม มีการสร้างสรรค์พัฒนาตามแบบอย่างชาวพุทธที่แน่นแฟ้นและมั่นคงในระยะยาวต่อไป โดยการวิธอาราธนาพระสงฆ์ที่เป็นปราชญ์ทางด้านพระพุทธศาสนาในท้องถิ่นเข้าไปสู่สถานศึกษาเป็นผู้ช่วยสอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา จัดกิจกรรมอบรมศีลธรรม จรรยาให้บรรลุความมุ่งหมายและหลักธรรมพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๖ มาตรา ๗ และมาตรา ๘^๑

จากสภาพปัญหาแวดล้อมทำให้ขาดความมั่นคง จนเกิดปัญหาต่าง ๆ ของสังคมตามมามากมายอย่างเช่นทุกวันนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาการสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้แก่แก่นักเรียน อย่างจริงจังและบังเกิดผลให้เป็นรูปธรรม โดยนำกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมสู่กลุ่มเด็ก เยาวชน ให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ ในการมีส่วนร่วมผลักดันสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีให้เกิดขึ้นในสังคม โดยการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน จากหลักคำสอนผ่านกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็ก เยาวชนนักเรียน นักศึกษา เพื่อประโยชน์สูงสุดที่จะได้รับ คือ ผู้เรียนจะได้รับการปลูกฝังในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมจากพระภิกษุโดยตรง ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการต้องการให้กรมศาสนาดำเนินการสอนศีลธรรมในโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของกระทรวงศึกษาธิการ และความต้องการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (Area and Participation) มุ่งหวังให้เกิดการสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่ภาครัฐได้ให้การสนับสนุนเข้าไปในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กไทยให้เป็นเด็กดี เด็กเก่ง เป็นกำลังของชาติและบ้านเมือง^๒

^๑ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒, การบริหารและการจัดการศึกษา, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล <https://www.mwit.ac.th/> [๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘]

^๒ กระทรวงวัฒนธรรม, กรมการศาสนา, คู่มือการดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน.(กรุงเทพมหานคร : กระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๕๐), หน้า ๑๗.

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นวิชาด้วยศีลธรรม เป็นกระบวนการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ มาตรา ๒๗ ที่กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ เนื่องจากสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาจะทำให้ผู้เรียนมีความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติตลอดถึงสนองนโยบายที่คณะรัฐบาลปัจจุบันได้มีนโยบายให้คนไทยได้ประพฤติปฏิบัติในค่านิยมหลักความเป็นไทย ๑๒ ประการ พระสงฆ์จึงเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้เรื่องศีลธรรมและคุณค่าของความเป็นไทย ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้ส่งเสริมสนับสนุนพระสงฆ์เข้าไปช่วยสอนวิชาพระพุทธศาสนา อบรมศีลธรรมจรรยา สอนธรรมศึกษา และร่วมพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามความประสงค์ของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียนตามเวลาอันสมควร นักเรียนได้รับความรู้ตามหลักปรีชา แต่ยังไม่ขาดการปฏิบัติ และทักษะในการดำเนินชีวิตตามแนวทางวิถีพุทธ ซึ่งจะต้องเข้าสู่กระบวนการการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านพระพุทธศาสนา จึงจะได้ผลครบตามหลักปรีชา ปฏิบัติ ปฏิเวธ^๓

การประเมินโครงการคืออะไร การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศในการปรับปรุงโครงการ และสารสนเทศในการตัดสินใจของโครงการ^๔ เรียกว่าชิปโมเดลการ ประเมินแบบชิป หรือ “CIPP Model” ของสตีฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เพราะเป็นโมเดลที่ได้รับการยอมรับ กันทั่วไปในปัจจุบันแนวคิดของสตีฟเฟิลบีม เน้นการแบ่งแยกบทบาทของการทำงานระหว่างฝ่ายประเมิน กับฝ่ายบริหารออกจากกันอย่างเด่นชัด กล่าวคือฝ่ายประเมินมีหน้าที่ระบุ จัดทำ และนำเสนอสารสนเทศ ให้กับฝ่ายบริหาร ส่วนฝ่ายบริหารมีหน้าที่เรียกหาข้อมูล และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ประกอบการ ตัดสินใจเพื่อดำเนินกิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณีทั้งนี้เพื่อป้องกันการมีอคติในการประเมิน^๕

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ดำเนินโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๑ เป็นต้นมา เพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้จัดตั้ง “สำนักงานพระสอนศีลธรรม” สังกัดสำนักงานอธิการบดีขึ้นรับผิดชอบงาน (ประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง การแบ่งส่วนงาน พ.ศ. ๒๕๕๖ ตามราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๖) ทำให้การบริหารจัดการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยในปัจจุบันได้จัดให้มีศูนย์อำนวยการโครงการ จำนวน ๒๒ ศูนย์ทั่วประเทศ พระสอนศีลธรรมเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญของโครงการ เพราะจะมีบทบาทในการเผยแผ่ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาแก่นักเรียน นักศึกษา อีกทั้งเป็นผู้ที่สร้างให้นักเรียน นักศึกษาเป็นคนดี มีศีลธรรมจริยธรรม นำความรู้ ซึ่งเป็นงานที่ยิ่งใหญ่ในการสร้างคน ท่ามกลางสังคมที่มีปัญหามานับการปัญหาของสังคมในปัจจุบันเป็นภาวะจำยอมที่ต้องรับเอาความนิยมและวัฒนธรรมตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามความสลับซับซ้อนของพฤติกรรมของมนุษย์ การดำเนินชีวิตได้เห็นห่างจากการประพฤติปฏิบัติศีลธรรมและจริยธรรม มีผลทำให้เยาวชนไทยมีพฤติกรรมการแสดงออกและใช้เสรีภาพด้านต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดปัญหาในสังคมไทย การที่พระสอนศีลธรรมได้เข้ามามีบทบาทในการสร้างเยาวชนให้มีศีลธรรมและจริยธรรม

จึงเป็นงานสำคัญและยิ่งใหญ่ในการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมชาวพุทธอย่างแท้จริง เพื่อให้โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้ที่จะผ่านการคัดเลือกเข้ามาทำหน้าที่เป็นพระสอนศีลธรรม ซึ่งทำหน้าที่บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาให้นักเรียน นักศึกษาในสังคมปัจจุบันได้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งและความเจริญนี้เองเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดสภาพปัญหาความเดือนร้อนต่างๆ ขึ้นในสังคม จนกลายเป็นปัญหาที่สร้างความเสื่อมทางจิตใจของคนที่อยู่ร่วมในสังคม การจะพัฒนาให้จิตใจของคนให้เจริญควบคู่ไปพร้อมกันได้ จะต้องอาศัยหลักธรรมเป็นหลักของการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยการสอดแทรกใน

^๓ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล <https://www.mwit.ac.th/> [๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘]

^๔ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, วิธีการประเมินทางการศึกษา. (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๓๕) หน้า ๙๐.

^๕ การประเมินผลโครงการ แบบชิปโมเดล, เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง "เทคนิคการวางแผนและ การประเมินผล", [ออนไลน์],แหล่งข้อมูล <http://www.clinictech.most.go.th/> [๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘]

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เนื้อหาของการเรียนการสอนให้เด็กและเยาวชน คือนักเรียนได้รับการปลูกฝังในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องพร้อมกับมีความประพฤติที่ดีงามจักส่งเสริมนักเรียนผู้ทำกิจกรรมให้มีความเป็นผู้นำ กล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบ รู้จักแก้ปัญหาด้วยสติปัญญา มีความช่วยเหลือแบ่งปัน เอื้ออาทร สมานฉันท์สามัคคีธรรม มีทักษะ ทศนคติที่ดี สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมด้วยดี และปรับตัว ให้เข้ากับสภาพแวดล้อม เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ศักยภาพสูงสุด^๒

จากเหตุผลนี้ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาสภาพการดำเนินการ ในโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ใน ๔ ด้านได้แก่ การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) โดยศึกษาถึงภาพรวมการดำเนินการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน นำผลการวิจัยครั้งนี้มาพัฒนาการดำเนินการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

- ๑.๑ เพื่อประเมินสภาวะบริบท (Context Evaluation: C) ในโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน
- ๑.๒ เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) ในโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน
- ๑.๓ เพื่อประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) ในโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน
- ๑.๔ เพื่อประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) ในโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

ขอบเขตงานวิจัย

๒.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการประเมินแบบซิปป (Cipp Model) เป็นแนวทางในการประเมินกระบวนการบริหารจัดการโครงการฯ เพื่อมุ่งศึกษาประสิทธิผลการบริหารจัดการ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการพระสอนศีลธรรม เนื้อหาที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ ประกอบด้วยประเด็นการประเมินออกเป็น ๔ ประเภท ตามอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของ “CIPP Model” ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- ๑) การประเมินสภาวะบริบท (Context Evaluation: C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
- ๒) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์เวลา ฯลฯ
- ๓) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหา

^๒ ประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เรื่อง การแบ่งส่วนงาน พ.ศ. ๒๕๕๖, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล <http://ct.mcu.ac.th/> [๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๘]

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จุดเด่น หรือจุดแข็ง (Strengths) และจุดด้อย (Weakness) ของนโยบาย แผนงานโครงการซึ่งมักจะไม่สามารถศึกษาได้ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว

๔.) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการแต่การประเมินผลแบบนี้มิได้ให้ความสนใจต่อเรื่องผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของนโยบาย แผนงาน โครงการเท่าที่ควร

๒.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ พรรษา ระดับวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน และตัวแปรตาม คือ กระบวนการประเมินโครงการฯ การสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา สังกัดของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ใน ๔ ด้าน ได้แก่ การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P)

๒.๓ ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน จำนวน ๒๔๐ รูป ผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง ในโรงเรียนที่มีพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนปฏิบัติงานในเขต จังหวัดลำพูน จำนวน ๒๔๐ คน รวมทั้งหมด ๔๘๐ รูป/คน

๒.๔ ขอบเขตด้านเวลา ดำเนินงานวิจัยตั้งแต่ วันที่ ๑ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ถึงวันที่ ๓๐ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๙

๓. กรอบแนวคิดการวิจัย

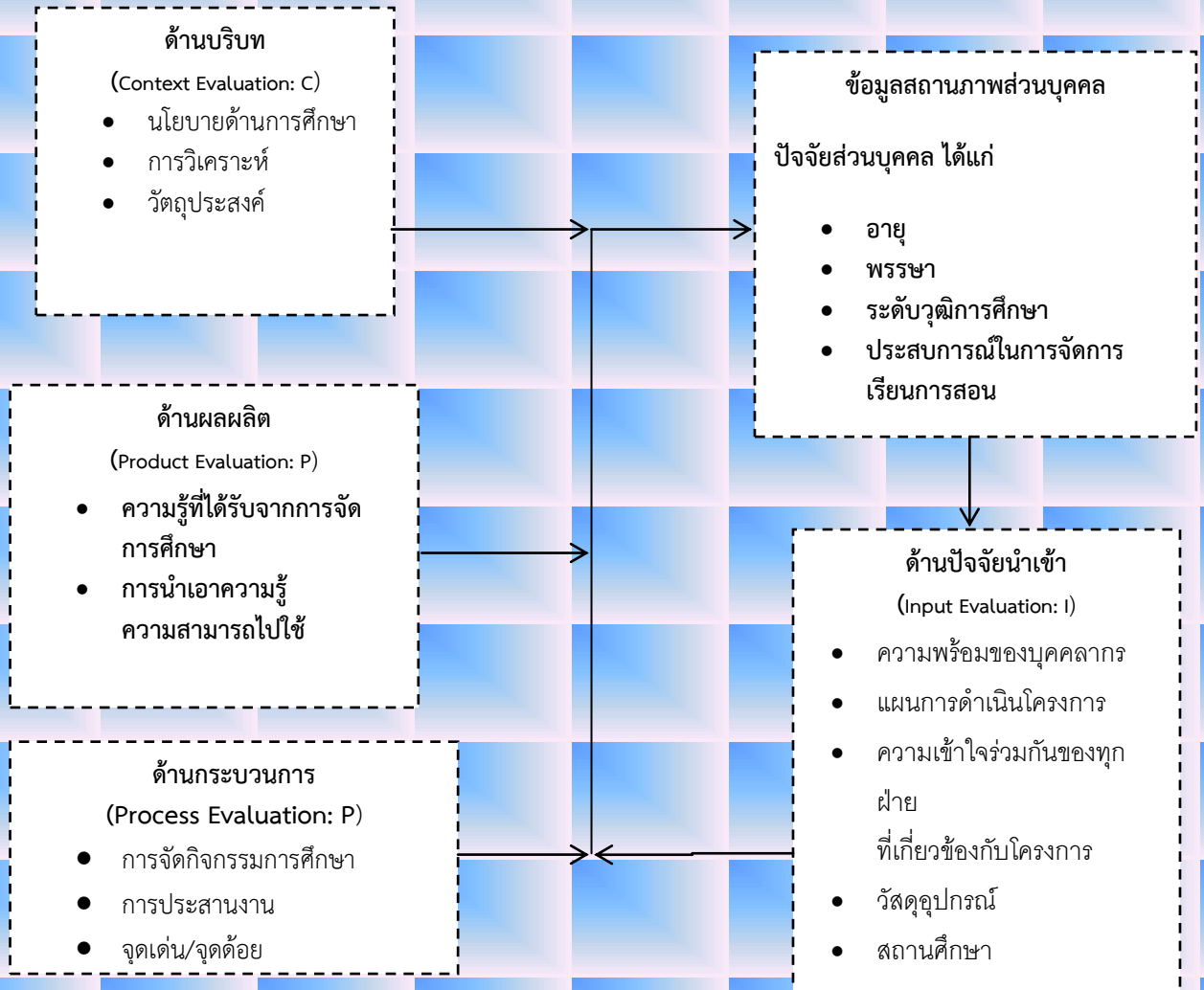
การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประเมินโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ พรรษา และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) การประเมินโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

การประเมินโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินงานวิจัย

๔.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้

๔.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๔.๒.๑ ประชากร

ที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้แก่ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน จำนวน ๒๔๐ รูป และผู้บริหาร ครูที่เลี้ยง ในโรงเรียนที่มีพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนปฏิบัติงานในเขตจังหวัดลำพูน จำนวน ๒๔๐ คน รวมทั้งหมด ๒๘๐ รูป/คน

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้แก่ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนฯ ผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง โดยทำการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซี และมอร์แกน (R.V.Krejcie & Morgan) เพื่อบอกขนาดตัวอย่างทราบขนาดประชากร โอกาสที่จะเกิดความคลาดเคลื่อนเท่ากับ ๐.๐๕ และระดับความเชื่อมั่น ๙๕ เปอร์เซนต์ ได้ขนาดตัวอย่าง ๒๑๔ รูป/คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ตามขั้นตอน

๔.๓ เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบของการประเมินโครงการเพื่อศึกษาการประเมินโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

๔.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

๑) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย อายุ พรรษา ระดับภูมิการศึกษา และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒) ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากการตอบแบบสอบถามของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้บริหาร และครูพี่เลี้ยง

๓) แปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ – ๕.๐๐ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

การแปลผลโดยนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์ที่กล่าวมานี้ ถ้าค่าเฉลี่ยที่นำมาเทียบกับเกณฑ์ได้มาจากการประชากร (เรียกค่าเฉลี่ยนั้นว่า) การแปลผลจะมีความถูกต้องสมบูรณ์ แต่ถ้าเป็นค่าเฉลี่ยที่เกิดขึ้นจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยต้องการอ้างอิง หรือวางนัยทั่วไป (Generalized) ไปยังประชากร ก็ต้องเพิ่มกระบวนการอ้างอิงตามหลักวิชาอีก โดยใช้สถิติประเภทอ้างอิง (Inferential Statistics) เช่น ใช้ t-test กรณีกลุ่มตัวอย่างเดียวเข้ามาช่วย

๔) ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นทำการวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency)

ผลการวิจัย

๕.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๓๑-๔๕ ปี มีจำนวน ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๓ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพรรษา ๑๐-๒๕ พรรษา มีจำนวน ๑๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๔ มีการศึกษาปริญญาตรี มีจำนวน ๑๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๑ มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน ๖-๑๐ ปี มีจำนวน ๑๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๘

๕.๒ ผลการประเมินโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จากตารางที่ ๔.๒.๑ พบว่า โดยภาพรวมการดำเนินการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ด้านบริบทโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีผลการประเมินภาพ รวม ($\bar{X} = ๔.๔๖$, S.D. = ๐.๕๔๗) เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มากกว่า ๓.๕๑ ดังนั้น โดยภาพรวมด้านบริบท จึงผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ โครงการพระพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนนี้ สามารถสนองต่อความต้องการของนักเรียนในจังหวัดลำพูนได้ ($\bar{X} = ๔.๕๗$, S.D. = ๐.๕๑๒) รองลงมาคือ มีการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของการดำเนินงานตามนโยบาย แผนงานและโครงการพระสอนศีลธรรมฯ ($\bar{X} = ๔.๕๖$, S.D. = ๐.๕๑๓) และการกำหนดหลักการและเหตุผลของโครงการพระสอนศีลธรรมฯ สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการอยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = ๓.๙๗$, S.D. = ๐.๖๙๓)

จากตารางที่ ๔.๒.๒ พบว่า โดยภาพรวมการดำเนินการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ด้านปัจจัยนำเข้าโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก โดยมีผลการประเมินภาพ รวม ($\bar{X} = ๔.๐๒$, S.D. = ๐.๕๐๓) ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มากกว่า ๓.๕๑ ดังนั้น โดยภาพรวมด้านปัจจัยนำเข้า จึงไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีการจัดงบประมาณเพื่อการเข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๘$, S.D. = ๐.๔๙๓) รองลงมาคือ การอำนวยความสะดวกด้านวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น ($\bar{X} = ๔.๕๕$, S.D. = ๐.๕๐๕) และมีการส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมฯ อยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = ๓.๔๒$, S.D. = ๐.๖๖๑)

จากตารางที่ ๔.๒.๓ พบว่า โดยภาพรวมการดำเนินการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ด้านกระบวนการเข้าโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก โดยมีผลการประเมินภาพ รวม ($\bar{X} = ๓.๗๒$, S.D. = ๐.๖๐๓) ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มากกว่า ๓.๕๑ ดังนั้น โดยภาพรวมด้านกระบวนการ จึงไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อพบว่า โครงการพระสอนศีลธรรมฯ มีการจัดให้มีการนิเทศ กำกับติดตาม ดูแล และประเมินผลการสอนของพระสอนศีลธรรมฯ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๕$, S.D. = ๐.๕๐๖) รองลงมาคือ โครงการพระสอนศีลธรรมฯ มีการจัดทำข้อสรุปเพื่อการปรับปรุงคุณภาพ เทคนิค และทักษะการสอนของครูพระสอนศีลธรรมฯ ($\bar{X} = ๔.๕๐$, S.D. = ๐.๕๒๕) และโครงการพระสอนศีลธรรมฯ ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้เพิ่มเติมจากวิทยาลัยสงฆ์ลำพูนในเชิงวิชาชีพ หรือ หลักสูตรประกาศนียบัตรสำหรับนักเรียนในโรงเรียน อยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = ๓.๖๕$, S.D. = ๐.๗๗๒)

จากตารางที่ ๔.๒.๔ พบว่า โดยภาพรวมการดำเนินการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ด้านผลผลิตเข้าโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยมีผลการประเมินภาพ รวม ($\bar{X} = ๓.๘๗$, S.D. = ๐.๕๕๒) ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มากกว่า ๓.๕๑ ดังนั้น โดยภาพรวมด้านผลผลิต จึงไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อพบว่า พระสอนศีลธรรมฯ มีลักษณะนิสัยการทำงาน เสียสละ มีคุณธรรมและจิตอาสามากยิ่งขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๑$, S.D. = ๐.๕๑๗) รองลงมาคือ พระสอนศีลธรรมฯ มีจิตสานึกในการใช้พลังงานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัดและคุ้มค่า ($\bar{X} = ๔.๔๙$, S.D. = ๐.๕๒๕) และพระสอนศีลธรรมฯ มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน อยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = ๓.๖๘$, S.D. = ๐.๗๖๙)

จากตารางที่ ๔.๒.๕ พบว่า โดยภาพรวมการดำเนินการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ด้านบริบทโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก โดยมีผลการประเมินภาพ รวม ($\bar{X} = ๓.๘๙$, S.D. = ๐.๕๐๓) ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มากกว่า ๓.๕๑ ดังนั้น โดยภาพรวมด้านบริบท จึงผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๐$, S.D. = ๐.๕๒๕) มีการเข้าร่วมอบรม สัมมนา หรือประชุมร่วมกับโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองลงมาคือ โครงการพระสอนศีลธรรมฯ มีความสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาแห่งชาติ ($\bar{X} = ๔.๕๖$, S.D. = ๐.๕๑๗) และมีการทราบถึงวิธีการทำงานของโครงการพระสอนศีลธรรมฯ เป็นอย่างดี อยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = ๓.๗๒$, S.D. = ๐.๗๐๐)

จากตารางที่ ๔.๒.๖ พบว่า โดยภาพรวมการดำเนินการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ด้านปัจจัยนำเข้าโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก โดยมีผลการประเมินภาพ รวม ($\bar{X} = ๓.๖๗$, S.D. = ๐.๕๖๙) ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มากกว่า ๓.๕๑ ดังนั้น โดยภาพรวมด้านปัจจัยนำเข้า จึงผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด พระสอนศีลธรรมฯ มีการสื่อสาร ประสานงานอย่างชัดเจนกับครูที่เลี้ยงอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = ๔.๕๑$, S.D. = ๐.๕๒๕) รองลงมาคือ มีการเข้าร่วมอบรม สัมมนา หรือประชุมร่วมกับโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ($\bar{X} = ๔.๕๐$, S.D. = ๐.๕๐๑) โครงการพระสอนศีลธรรมฯ มีความสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาแห่งชาติ อยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = ๓.๖๘$, S.D. = ๐.๗๐๑)

จากตารางที่ ๔.๒.๗ พบว่า โดยภาพรวมการดำเนินการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ด้านกระบวนการเข้าโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก โดยมีผลการประเมินภาพ รวม ($\bar{X} = ๓.๗๗$, S.D. = ๐.๕๒๖) ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มากกว่า ๓.๕๑ ดังนั้น โดยภาพรวมด้านกระบวนการ จึงผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ท่านอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของพระสอนศีลธรรมฯ อย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๐$, S.D. = ๐.๕๐๙) รองลงมาคือ พระสอนศีลธรรมฯ มีการเตรียมตัวการสอนมาเป็นอย่างดี เช่น การจัดทำแผนการมีสอน การจัดการสื่อการสอน เป็นต้น ($\bar{X} = ๔.๔๘$, S.D. = ๐.๕๑๗) และมีการร่วมกันถวายภัตตาหารแด่พระสอนศีลธรรมฯ เป็นประจำ อยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = ๔.๓๙$, S.D. = ๐.๕๔๖)

จากตารางที่ ๔.๒.๘ พบว่า โดยภาพรวมการดำเนินการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ด้านผลผลิตภาพรวมอยู่ในระดับ มาก โดยมีผลการประเมินภาพ รวม ($\bar{X} = ๓.๖๓$, S.D. = ๐.๕๓๑) ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มากกว่า ๓.๕๑ ดังนั้น โดยภาพรวมด้านผลผลิต จึงผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในวิชาการพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๔๗$, S.D. = ๐.๕๑๗) รองลงมาคือ นักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ($\bar{X} = ๔.๔๕$, S.D. = ๐.๕๑๕) และมีการที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ และประสบการณ์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา อยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = ๓.๕๒$, S.D. = ๐.๖๖๘)

๕.๓ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข เพื่อการพัฒนาโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินผลโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ซึ่งจำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านบริบท ควรประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโครงการ เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องพร้อมกับมีความประพฤติที่ดีงาม และมีทัศนคติที่ดี เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีระบบ มีความรู้ ทักษะ ทัศนคติ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมด้วยดี และสามารถปรับตัว ให้เข้ากับ สภาพแวดล้อม เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ศักยภาพสูงสุด โดยเน้นกระเสาะความสนใจในคุณภาพชีวิต สุขภาพ

ด้านปัจจัยนำเข้า ควรส่งเสริมสนับสนุนด้านบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ หรือเทคโนโลยีต่างๆ ให้มากขึ้นกว่านี้ เช่น ขอสนับสนุนอุปกรณ์ หรือสื่อเทคโนโลยีต่างๆ จากภาคเอกชน เพิ่มจำนวนพระสอนศีลธรรมฯ ออกปฏิบัติ

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หน้าที่ให้คำแนะนำแก่ประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินโครงการเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและเข้าใจกับประชาชนให้มากที่สุด เพื่อสร้างความสัมพันธ์หรือความรู้สึกที่ดีต่อกัน

ด้านกระบวนการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควร ดำเนินการประสานงานกับคณะสงฆ์ สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการจัดประชุมและอบรมเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ แก่พระสอนศีลธรรม, ผู้บริการสถานศึกษาอาจารย์, ครูพี่เลี้ยง อย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองซึ่งเกิดขึ้นจากการเรียนรู้หลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งควรมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และควรมีการจัดทำคู่มือให้คำแนะนำ

ด้านผลผลิต ควรดำเนินโครงการให้มีความครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นไปอย่างสอดคล้องกับความต้องการและสภาพความเป็นจริงในพื้นที่ เป็นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน ได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องพร้อมกับมีความประพฤติที่ดีงาม แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเรียน และแก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีความเป็นผู้นำกล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบ รู้จักแก้ปัญหาด้วยสติปัญญา รู้ช่วยเหลือแบ่งปัน เอื้ออาทร สมานฉันท์สันติสุข มีความรักและสามัคคีต่อกัน

สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา ดังนี้

โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ได้ดำเนินการสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนามหาวิทยาลัยฯ ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน และบูรณาการ ในแต่ละด้านโดยการดำเนินการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในระยะที่ผ่านมา สรุปรวข้อข้อมูลด้านบริบท ควรประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโครงการ เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน ได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องพร้อมกับมีความประพฤติที่ดีงาม และมีทัศนคติที่ดี เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีระบบ มีความรู้ ทักษะ ทัศนคติ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมด้วยดี และสามารถปรับตัว ให้เข้ากับ สภาพแวดล้อม เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ศักยภาพสูงสุด โดยเน้นกระแสความสนใจในคุณภาพชีวิต สุขภาพ

ด้านปัจจัยนำเข้า ควรส่งเสริมสนับสนุนด้านบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ หรือเทคโนโลยีต่างๆ ให้มากขึ้นกว่านี้ เช่น ขอสนับสนุนอุปกรณ์ หรือสื่อเทคโนโลยีต่างๆ จากภาคเอกชน เพิ่มจำนวนพระสอนศีลธรรมฯ ออกปฏิบัติหน้าที่ให้คำแนะนำแก่ประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินโครงการเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและเข้าใจกับประชาชนให้มากที่สุด เพื่อสร้างความสัมพันธ์หรือความรู้สึกที่ดีต่อกัน

ด้านกระบวนการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควร ดำเนินการประสานงานกับคณะสงฆ์ สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการจัดประชุมและอบรมเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้แก่พระสอนศีลธรรม, ผู้บริการสถานศึกษาอาจารย์, ครูพี่เลี้ยงอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองซึ่งเกิดขึ้นจากการเรียนรู้หลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งควรมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และควรมีการจัดทำคู่มือให้คำแนะนำ

ด้านผลผลิต ควรดำเนินโครงการให้มีความครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นไปอย่างสอดคล้องกับความต้องการและสภาพความเป็นจริงในพื้นที่ เป็นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน ได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องพร้อมกับมีความประพฤติที่ดีงาม แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเรียน และแก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีความเป็นผู้นำกล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบ รู้จักแก้ปัญหาด้วยสติปัญญา รู้ช่วยเหลือแบ่งปัน เอื้ออาทร สมานฉันท์สันติสุข มีความรักและสามัคคีต่อกัน

การนำมาบูรณาการกับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และผู้บริหารสถานศึกษา, ครูพี่เลี้ยงโดยการดำเนินการประสานงานกับคณะสงฆ์ สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยได้มีการประชาสัมพันธ์โครงการฯ และจัดอบรมถวายความรู้เพิ่มประสิทธิภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ให้มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทการเป็น

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ตลอดถึงมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติวิธีการเขียนแผนการเรียนการสอน และเทคนิควิธีการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้เพื่อสร้างศักยภาพในการทำงานให้เป็นที่ยอมรับของสถานศึกษา และเพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา อย่างถูกต้องพร้อมกับมีความประพฤติที่ดีงาม โดยอาศัยการแลกเปลี่ยนถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความชำนาญ ความสามารถ และทัศนคติในทางที่ถูกที่ควร แก่พระสอนศีลธรรมฯ เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานและภาระหน้าที่ต่าง ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ